

Intervju sa magistrom Matom Portolanom

DUNJA ŠIRIĆ: Dobar dan svima koji gledate. Moje ime je Dunja i sa mnom je danas magistar Portolan. Što se tiče mog trenutnog društva, gospodin Portolan je bio od davne 1995. pa do 2003. godine član Vijeća i tada je zapravo imenovan i za predsjednika Vijeća, postao je predsjednik HLJK 2004. godine i obnašao je tu dužnost sve do 2017. godine. Što se tiče od tada, gospodin Portolan je sudjelovao u nekoliko projekata, te je imao velik doprinos na hrvatsko ljekarničko društvo, tako i naravno i na Komoru, a i dan danas je aktivan. Evo, gospodine Portolan, želim vam dobar dan i možete li mi samo reći jeste li spremni za pitanja?

MAGISTAR PORTOLAN: Dobar dan, evo ja sam spreman za odgovore na vaše pitanja i sve ono što vas zanima.

DUNJA: Evo prvo pitanje: što biste rekli kako se struka ljekarnika mijenjala od vremena kada ste vi bili na čelu Hrvatske ljekarničke komore pa sve do danas?

MAGISTAR: Gledajte, ako promatramo samo posljednje vrijeme od 2017. do danas, kad je prestao moj mandat, što je relativno kratko razdoblje, a koje bih ja ocijenio kao nekakvo vrijeme u kojem ljekarništvo stagnira, nema nikakvih bitnih promjena ili kvalitetnih pomaka u samoj ljekarničkoj struci. I dalje je glavna djelatnost ljekarništva opskrba stanovništva lijekovima, odnosno izdavanje lijekova te prodaja ostalih proizvoda za održavanje zdravlja u ljekarni.

DUNJA: Hvala vam na definitivno vrlo širokom odgovoru. Možemo prijeći sad odmah i na drugo pitanje. S obzirom na vaš stvarno dugogodišnji mandat kao predsjednik i vaše dugogodišnje iskustvo, što biste smatrali najvećim izazovom s kojim se ljekarnici susreću u Republici Hrvatskoj?

MAGISTAR: Ja bih rekao sljedeće: u suvremenom ljekarništu težište rada ljekarnika se pomiče sa izrade i same opskrbe lijekovima na pružanje farmaceutske skrbi pacijentima. Znači središte pozornosti više nije lijek kao proizvod, nego pacijent i sami ishodi liječenja. Zadaća ljekarnika je svakom pacijentu nastojati osigurati učinkovitu i sigurnu farmakoterapiju. Taj je pristup poznat pod pojmom takozvane farmaceutske skrbi i razlikuje se od dosadašnjeg načina rada ljekarnika jer uključuje preuzimanje odgovornosti za pruženu skrbu kroz dokumentiranje, praćenje i analiziranje svih postupaka. S gledišta pružanja farmaceutske skrbi, ljekarnici bi trebali biti kompetentni za izradu i izdavanje lijekova, što je njihova osnovna djelatnost, ali i podučavanje, savjetovanje pacijenta o ispravnoj primjeni lijekova, uočavanje, praćenje, izbjegavanje i umanjivanje nuspojava, izbjegavanje interakcija, terapijskog dupliciranja, provođenje generičke supstitucije, vođenje zapisa o medikaciji, praćenje ishoda farmakoterapije, osiguravanje racionalne uporabe lijekova, naravno savjetovanje pri samoliječenju, zatim pomoć pri odabiru bezreceptnih lijekova i naravno sudjelovanje u prevenciji bolesti, odnosno očuvanju zdravlja naših pacijenata. Sigurno je da su prema ovim kompetencijama ljekarnici vrlo kompetentni i mogu pružati i dodatne ljekarničke usluge kao što su sudjelovanje u praćenju ishoda liječenja kroničnih bolesti, okvirno određivanje zdravstvenih parametara, provođenje programa odvikavanja od pušenja, znači sve one dodatne ljekarničke usluge koje ljekarnici moraju raditi.

DUNJA: Hvala vam na odgovoru. Evo mogu se sad i nadovezati na prethodno pitanje: koji biste savjet poručili mladim farmaceutima koji su tek na početku svoje karijere i koji tek ulaze u svoju struku?

MAGISTAR: Nažalost, tu postoje veliki problemi i to je jedan od razloga naše stagnacije, što nema jasne strategije i vizije kako u samom ljekarništvu ili onim institucijama koje trebaju predstavljati ljekarništvo. I dalje smo usmjereni isključivo na opskrbu lijekovima i na probleme s kojima se tu suočavamo. Smatram da odgovornost za ovakvo stanje u ljekarništu snose svi bitni subjekti od strukovnih organizacija, naravno u prvom redu je tu Komora kao najvažnija i zakonom utvrđena, definirana strukovna organizacija, ali jednako tako i na

samim poslodavcima, na samim vlasnicima, naravno i na samim farmaceutima koji kao da ne prepoznaju te nove mogućnosti, te nove potrebe. Naravno, tu je i pitanje i zdravstvenih vlasti i autoriteta koji nažalost ne prepoznaju te mogućnosti koje ljekarnici mogu pružati u tom doprinosu boljoj zdravstvenoj skrbi.

Evo, završio bih, ovaj vikend sam bio na jednom važnom zdravstvenom skupu, a tema je bio dijabetes. Okupio je liječnike, medicinske sestre i ljekarnike, a upravo u tim raspravama koje su slijedile nakon predavanja brojni liječnici su nas pozivali i zapravo prozivali nas ljekarnike da se aktivno uključimo u pružanje dodatne ljekarničke skrbi, praćenju ishoda što bi njima bila velika pomoć u svakodnevnom radu, posebno u kontekstu, a što uvijek naglašavamo, da su ljekarne i ljekarnici najdostupniji zdravstveni radnici i segment u zdravstvenom sustavu. Evo, to je moja poruka, posebno mladim farmaceutima i budućim kolegama.

DUNJA: Odlično, puno hvala na odgovoru. Definitivno se slažem da se ljekarnička struka stvarno vrlo brzo mijenja i potrebne su stalne prilagodbe te zapravo pretpostavljam da se od početka vašeg radnog staža puno toga digitaliziralo. Trenutno je vrlo popularna umjetna inteligencija pa kako vi gledate na to; kako će ona oblikovati ljekarničku struku u budućnosti i trebamo li na nju gledati kao na nekakav alat koji nam može pomoći ili će ona s godinama postati prijetnja našoj struci?

MAGISTAR: Jednako tako mislim da i umjetna inteligencija može biti izvrstan alat u službi ljekarnika i ljekarničke skrbi, ali ako ne shvatimo što nam ona sve pruža i ako ne pokrenemo sve ove potrebne promjene i novu ulogu ljekarnika da stavimo u fokus cjelokupnog djelovanja u skladu sa strateškim ciljevima koje sam spominjao, bojim se da umjetna inteligencija dugoročno može ugroziti mjesto i ulogu ljekarnika u zdravstvenom sustavu. Kažem, ona može biti opasnost, ali se nadam da neće i da ćemo je pozitivno iskoristiti za unapređenje cjelokupne ljekarničke prakse.

DUNJA: Evo imamo još jedno pitanje, koje je inače bonus-pitanje, ali ja bih se voljela nadovezati na ovo prethodno: kako vi vidite budućnost ljekarništva, imaju li neke stvari koje bi svakako bilo dobro promijeniti za daljnji razvoj i napredak ljekarništva?

MAGISTAR: Ja osobno vjerujem da ljekarništvo ima svoju budućnost isključivo kao zdravstvena struka i da tu moramo tražiti promjene, težiti tim promjenama. U protivnome, ukoliko ostanemo samo ograničeni na opskrbu i distribuciju lijekova, bojim se da će dugoročno umjetna inteligencija, lijekovati i slično zamijeniti ljekarnika. Ljekarnik koji će stvarno pružati ljekarničku skrb, pratiti ishode liječenja, pomagati pacijentima u održavanju zdravlja i prevenciji jest nezamjenjiv. Ali ako sve to zanemarimo, dugoročno je pitanje kakva će biti budućnost ljekarnika i ljekarničke djelatnosti.

DUNJA: Puno vam hvala i na vašem zadnjem odgovoru. Što se nas tiče to bi bila sva pitanja, osim ako vi želite još nešto poručiti i možemo završiti ovaj intervju.

MAGISTAR: Ja bih se zahvalio na ovoj mogućnosti što sam imao prilike iz svog 45-godišnjeg radnog iskustva dati pregled i analizu svega što sam ja prošao u Komori i ostalim organizacijama te moj pogled i viziju na sadašnjost, prošlost a posebno na budućnost koja je pred ljekarništvom. Opet ću ponoviti, vjerujem da je ona svijetla, vjerujem da nove generacije i upravo svi vi na kojima će ostati naša struka ćete shvatiti ovo sve i pokrenuti važne promjene koje bi donijele napredak, a opet u skladu s onime što moderna farmacija u većini modernih zemalja pruža.

DUNJA: U ime mojih kolega i u moje ime, potrudit ćemo se nastaviti tradiciju ljekarništva da ono bude što bolje i da smo na usluzi pacijentima, jer na kraju dana to je i najvažnije. Ovim putem vam se zahvaljujem i zahvaljujem se svima koji će gledati ovaj intervju.

MAGISTAR: Hvala vama još jednom.